

GLAS SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto IV. - 5 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 12. 3. 1957

...IN GLEDALIŠKI ODSEK

Rast slovenske gledališke kulture. Pravilno vrednotenje gledališke umetnosti. Iskanje novih možnosti v gledališkem ustvarjanju. Spoštovanje pravih vrednot slovenskega in svetovnega gledališča. Načrten študij zamotan in mnogokrat na vid neresljivi vprašanji gledališke tehnike. Slednjič samo bistvo in namen gledališke umetnosti v ustvarjanju z vsemi drugimi plemenitimi vejami naše kulturne izraznosti, kot so prav te, ki jih Kulturna akcija v svojih šestih dosedanjih imetnostnih in znanstvenih odsekih goji. Vse to esta vsebina in prizadevanje našega Gledališkega odseka.

Ne gre za usvarjanje nove in stalne igralske družine. Gre za skupno prizadevanje vseh, ki jim je mar rast slovenske gledališke kulture. Igranje in igra sta nedvomno najvišji in najmočnejši izraz gledališkega hotenja. Za dognanja, spoznavanja in potrditve v teorijah nam je oboje nujno potrebno. Zato prizadevni kader igralcev in igralk v Kulturni akciji, ki skušajo teoretična dognanja, izsledke, zamisli in hotenja oživiti tudi na odru ter se tako prepričati o njih pravilnosti ali nepravilnosti. Samo po sebi umevno, da ne gre za: kolikokrat, temveč za — kako. Ne za zabavo, temveč za zavestno službo umetnosti. V koliko to s predstavami dosegamo, povedo kritiki. V koliko se igralec tem in lastnim ciljem približa, pa mu je najiskrenejši kritik prav osebnostno zadoščenje ali nezadoščenje. Odobravanje in plask sta varljiv pojav trenutka. Resno razmišljanje in poznejši študij, primerjave in popravki so najtrdnější dokaz za in proti. Ker ne gre za profesionalnost, ki je nužno vezana na gmoene uspehe, je idealizem še nujnejši; teženje k umetniški vrednosti pa zato ni manjše.

Že skoraj sto let vodijo v svetovnem gledališču ne "poklicni" igralci in gledališča, marveč prav takšne gledališke skupine, ki so se pravilno nazvale "neodvisna gledališča". Tod je prej kot kje mogoče govoriti o resnični in hoteni umetniški zavesti. Te skupine so v veliki meri neizčrpen vir novih izsledkov in novih uspehov. Ob njih in v njih zajemajo vsi veliki dramatik našega stoletja, v njih osrčju se spočenjajo nove zamisli, staro z njimi spet zadobiva svoje pravo veličje. Prav po njih stopa gledališče našega stoletja spet na pot, ki ga bolj in bolj približuje širokim množicam. Gledališče je tista umetnost, ki verjetno od vseh najbolj služi vsemu človeku, ker mu je po svojem bistvu najbližja.

Gledališče ni samo sebi namen, kot niso druge umetnosti same sebi v slast. Gledališče je iz človeka in za človeka. Več: prvo in zadnje v njem je človek. V tem je višek človečnosti njegove umetnosti. Bolj kot pri kateri koli drugi. Zato tudi "drži zrcalo življenju", v celoti, ne le v epizodah in v odlomkih. Druži v sebi vse ostale umetnosti in jih krona v skladno ubranost, v sozvočje živosti, kot je življenje samo z njimi nasičeno in prepojeno. Odtod njegova težnja — približati se vsem in vsakomur, posredovati vsem vse, plemenititi dobo in človeka v nji, zrealiti z "desk, ki predstavljajo svet", krepost in greh, vrlino in napako, dobroto in zlo — vse to v verni, a ne umazani podobi, ki vedno znova kipi k vrhu Dobrote, Resnice, Lepote. Kar je izven tega, je izven namena gledališke umetnosti.

Vse to po sebi tudi cilji in hotenja našega Gledališkega odseka. Ni priložnost izraz skupine diletantov ali amaterjev. Diletantizem in amaterstvo ne moreta imeti mesta pri resnih prizadevanjih. Z zabavo služiti gledališču je jalovo tratenje sil. Improvizacije so najzgovornejši izraz takšne negodnosti. Nikar istovetiti diletantizma z ljudskim! Tudi tu je treba nakazati jasno pot.

Če smo se lotili predstave, hočemo, da je res predstava. V kolikor nam sposobnosti in možnosti dopuščajo. Če nam dramatik ustvari novo

Gledališče je čez vse drugo umetnost nenehnega gibanja. Vedno znova je treba sureminjati v njem, vedno znova pozabljati, vedno znova začeti.

Gledališče je neprestano vrenje. To je tisto, kar najbolj privlači v njem. Vsak dan znova se rodi in vsak dan prvič rodi. V tem je njegova največja težava.

Tako se po klasičnih skušamo hraniti.

Po študiju kretne in besede upamo na izpopolnjenje.

Z večkratnimi pohodi v neznanu smelo tvegamo obogatitev.

Takšno je, kot mislimo, naše poslanstvo.

Takšno tedaj vse naše delo.

Gledališče je po svojem bistvu umetnost Pravičnosti.

V gledališču se v izčiščeni obliki sprimejo nasprotujoče si sile. V tem boju, ki se pleče med njimi, si vsaka od njih hoče prisvojiti pravico, vsaka od njih misli, da ima prav in vsaka tudi hoče imeti prav.

Gledališče je tedaj umetnost pravičnosti.

V tem je socialno poslanstvo gledališča.

Vpričo bogov, vpričo vseh priseg, ki jih je storil in tako sramotno prelomil, je pravično, da Hipolitos umre.

Spričo življenja je pravično, da Hamlet pade in pravično, da Fortinbras konča ves spor.

Gledališče je umetnost begotnega, je v neprestanem premikanju: gledališče je resnično znamenje vseh teh zaporednih smrti, ki jih dan na dan puščamo na svoji poti.

Če je kak kraj, kjer "se nihče dvakrat v isti vodi ne okoplje", da govorim po Heraklitovu, je ta kraj prav gotovo gledališče.

Spreminjanje je naše poslanstvo in poklic; prav zato pa nam nihče ne sme očitati, če mnogokrat ne mislimo, kot so mislili starejši pred nami; a prav zato se tudi ne smemo žalostiti, kadar naši mlajši že ne mislijo več, kot mi sami mislimo.

Gledališče: to je vedno naprej, brez prestanka.

JEAN-LOUIS BARRAULT,
Reflexions sur le théâtre

Začetek kulturnega leta

Sobota 6. aprila ob osmih zvečer v
Colegio "Santa Rosa", Bmé. Mitre 1655
ob navzočnosti prevziščenega knezoškofa
dr. Gregorija Rožmana

krstna predstava

Branko Rozman
ROKA ZA STENO
izvirne slovenske drame

Ponovitev bo v nedeljo 7. aprila
ob šestih.

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Po treh letih pogled nazaj ni slab in v marsičem smo lahko zadovoljni ter Bogu hvaležni, da smo bili delu kos. Naše knjižne izdaje so bile založbi v čast, revije in publikacije resen odsev stremljenj naših sodelavcev, umetnostne prireditve in kulturni večeri so navdušili iskren krog prijateljev in podpornikov.

Pri tem delu je bil poleg ljubezni do ustvarjanja opažen še poseben zanos idealizma in vere. Še pomislimo, kako majhna skupina je včasih morala izpeljati načrte, je to tembolj priznanja vredno.

Zivimo hitro in čas nam je za petami bolj ko kdajkoli poprej v slovenskem kulturnem ostvarjanju. Ko pride ustanova ali organizacija v dobo rasti in razmaha navgor in na širše, mora postaviti svoje delo na varnejše in trdneje temelje. Ljubezni in zanosu mora slediti vztrajnost in pripravljenost na še večjo požrtvovalnost, na žrtve.

Svet dobiva nove oblike in temu, kar mora slovenstvo povedati v novih razmerah in zahtevah morajo vrednote slovenske stvariteljske posredovati vse tisto, kar je naloženo poslanstvu slovenskega naroda v tej dobi. Gre za to, ali bomo znali opraviti tisti del slovenskega poslanstva, ki nam je bil naložen, ko smo morali z odhodom v zamejstvo odnesti plamenico slovenskega duha v svet — izven meja slovenske zemlje in ohraniti plamen.

Pred nami so bili v takih situacijah številni narodi — in znali so opraviti svojo nalogo. Naj nam Bog nakloni dovolj sil, da bomo to nalogo zmogli tudi mi. — Nagrada ne bo izostala in bo lepa in — lahko bomo ponosni nanjo.

Za njim je spregovoril še tajnik Marijan Marolt, ki se je dotaknil glavnih zaved poslovanja naše organizacije.

Ob prvih večernih urah so se izletniki po prijetnostih celega poletnega dne zadovoljni vrnili v Buenos Aires.

doma in po svetu

V galeriji Rosoni v Trstu je v januarju razstavljal slovenski akademski slikar Bogdan Grom. Razstavljena dela so bile večinoma krajine s slovenskega Kraša. Pozornost so vzbujala dela slikana v tehniki "batik". - V Občinski galeriji v Trstu pa je isti mesec razstavljal tudi slikar Lojze Spacal, ki je med mladimi primorskimi umetniki zastopnik abstraktnih smeri v likovni umetnosti. Obe razstavi sta i pri domačinih i pri tujcih vzbudili veliko pozornost.

Pariška gledališka sezona ima svojo senzacijo. Dramatik Albert Vidalie je napisal dramo "La nuit romaine", prežeto z vsemi elementi, ki naj omogočijo, da bo delo ostalo nekaj let na odru. Vsebina drame je motiv iz renesančnega Rima. Uprizorili so jo v gledališču Hebertot. Ker je to največji uspeh letošnje sezone, bodo dramo gotovo kaj kmalu uprizorili v prevodu tudi v Buenos Airesu.

„GLAS“ je štirinajstnevnik. Izdaja ga Slovenska kulturna akcija, Alvarado 350, Ramos Mejía, FCNDFS, Bs. Aires, Argentina. Ureja uredniški odbor. Tiska tiskarna „Federico Grote“. (Ladislav Lenček C.M.). Montes de Oca 320, Buenos Aires

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Gledališki odsek

Gledališka dvorana kolegija "Santa Rosa",
Bartolomé Mitre 1655

Sobota 6. aprila ob osmih zvečer

ob navzočnosti prevzv. knezoškofa dr. Gregorija Rožmana

krstna predstava

branko rozman

roka za steno

izvirna slovenska drama

Igra, režija in scena — Gledališki odsek. —

Ponovitev bo v nedeljo 7. aprila ob šestih popoldne.

Vstopnice po 7.- pesov so v predprodaji v pisarni Kulturne akcije (Alvarado 350, R. Mejía), v prodajalni "A los mandarines" (Avd. de Mayo 693, R. Mejía) in v Dušnopastirski pisarni (Ramón Falcón 4158, Capital). Eno oro pred prestavo pa pri blagajni ob vходу v dvorano.

SREČKE UMETNIŠKE LOTERIJE

so že v prometu in jih lahko kupite v pisarni Slovenske kulturne akcije in pri vseh povejerskih po svetu. Velja jo v USA in Kanadi pol dolarja, v Italiji 200 lir, v Angliji četrt funta, v Argentini 10 pesov.

Že skoraj vsi slovenski umetniki v izseljenstvu so pripravili svoje umetnine za loterijo SKA. Pred kratkim je sporočil slikar *Božidar Kramolc*, da je odposlal iz Toronta oljnato sliko, ki predstavlja v argentinski valuti vrednost 5000 pesov

Najvažnejši namen umetniške loterije je

V VSAKO SLOVENSKO STANOVANJE — ČIMVEČ SLOVENSKIH UMETNIN

žrebanje bo na družabni prireditvi SKA v soboto 4. maja 1957.

V Atenah je izšel v novogrškem jeziku prevod slovenske povesti *Jožeta Jurčiča "Jurij Kozjak"*. Prevod je oskrbel grški publicist A. Karavia, kratek Jurčičev življenjepis pa je pripravil F. Kolednik. Izdaji je dodan tudi uvod, ki ga je za francoski prevod iste povesti 1937 napisal akademik G. Goyan.

Pariški mednarodni gledališki festival se je spremenil v stalno mednarodno gledališče, ki se bo imenovalo *Gledališče narodov*. Letos bo njegova prva sezona; začela se bo koncem marca in bo trajala do pozne jeseni. Repetoar še ni sestavljen, vendar je že znan spored za prve mesece. Sezono bo začelo operno gledališče iz Beograda, ki bo dne 29. marca nastopilo z Massenetovo opero "Don Quijot", naslednje večere pa bodo izva-

jali Musogorskega opero "Boris Godunov". Mesec april bo posvečen nemškemu teatru; v prvi polovici bodo igrali Bertolda Brechta, v drugi polovici pa bodo nastopile operne skupine in baleti iz raznih nemških mest. V maju bodo izvajali samo angleška dela; glavna bo izvedba, ki jo bo s svojo skupino pripravil sir Lawrence Olivier; izvajal bo Shakespearjevo tragedijo "Titus Andronicus". Sledili bodo večeri italijanskega, grškega in francoskega gledališča. Največ zanimanja je za Claudelovo delo "Soulie de satin", ki ga bo izvajala skupina J. L. Barraulta. Ves julij bo posvečen ameriškemu teatru, čigar glavna uprizoritev bo O'Neillova poslednja in autobiografska tragedija "Dolgo potovanje v noč"; glavno vlogo bo igral Fredric March.